

Godišnji susret Hrvatskog muzikološkog društva,
Zagreb, Muzička akademija, 8. lipnja 2024.

Davorka Radica

Skladateljski postupci u solopjesmama Dore Pejačević (Poticaj za studentski projekt Dora Pejačević: život i djelo)

U izlaganju su predloženi rezultati jednog znanstvenog objavljenog rada povezanog uz studentski projekt na Odjelu za glazbenu umjetnost Umjetničke akademije u Splitu, povodom obilježavanja stote obljetnice smrti hrvatske skladateljice Dore Pejačević 2023. godine. Analitički uvid u jedan dio glazbenog stvaralaštva Dore Pejačević (solo pjesme) poslužio je kao poticaj jednogodišnjem studentskom projektu *Dora Pejačević: život i djelo*, u okviru kojega su studenti preddiplomskih studija glazbene teorije i kompozicije proučavali znanstvenu literaturu te analizirali odabrane skladbe kako bi dobili produbljeniji uvid u posebnosti skladateljske poetike velike hrvatske skladateljice. Projekt je rezultirao studentskim predavanjem i koncertom skladbi Dore Pejačević u splitskom Hrvatskom domu, 2. lipnja 2023. godine.

Kao poticaj istraživanjima, autorica ovog izlaganja predložila je najvažnije skladateljske postupke koji su u službi produbljenog meditacijskog tretmana poetskih predložaka u četirima solopjesmama iz ciklusa *Mädchengestalten* op. 42 i *Verwandlung* op. 37.

U prvoj pjesmi ciklusa, *Als du mich einst gefunden hast* istaknuto je osciliranje dodanog (kolorističkog) tona na početnom toničkom kvintakordu i melodijsko-harmonijska transformacija koja se kroz tri kitice pjesničkog predloška od početnog stabilnog tonaliteta intenzivira do naglih i učestalih tonalitetnih promjena. U drugoj pjesmi, *Viel Föhren sind auf den Flüssen*, osim zahvaćanja cjelostepene ljestvice (kojom se podcrtava odlazak u nepoznato - smrt), osobit meditacijski trenutak, kao svojevrsan nadtematski dio, izdvojen je u sredini skladbe general-pauzama, koloriranim harmonijama i velikim skokom u melodijskoj liniji. Treća pjesma, *Ich bin eine Weise*, prozirnog je, filigranskog tkanja te je na granici „nestajanja“, a u harmonijskom sukusu osobito se izdvaja početni akord, čiji dugo neriješeni neakordni tonovi prizivaju wagnerovski tretman višeznačne harmonije, kao i polarni odnosi u središnjem dijelu skladbe. Četvrta pjesma, *Ich war ein Kind und träumte viel*, u središnjem

dijelu nedvosmisleno zahvaća atonalitetni prostor i to zahvaljujući načelno tercnim harmonijskim vezama koje su „opterećene“ kromatskim neakordnim tonovima u melodijskoj liniji srednjega glasa. Osobiti meditacijski momenti u pjesmi *Verwandlung* odnose se na instrumentalni međustavak s ponavljanjem sekventnog modela pomoću modulacija kromatskih tercnih srodnosti, dok se izrazita povezanost tonalitetnog plana s tekstualnim predloškom očituje u „potonućima“ naglih modulacijskih prijelaza tonaliteta sa snizilicama (npr. iz Es-dura, tonaliteta s tri predznaka prema ces-molu s deset predznaka) na dijelovima pjesme gdje se u tekstu spominje „daj, klekni, moli“.

U konačnici, visokoekspresivna kasnoromantičarska harmonija u solopjesmama Dore Pejačević obogaćena je podjednako impresionističkim kao i ekspresionističkim sredstvima, a ona se ne iskazuje u doslovnoj suprotnosti izvanjskog dojma prema unutarljivoj ekspresiji, nego su oba u funkciji produbljivanja izraza u težnjama ka glazbenoj transcendenciji.

Rad s predočenim analizama dostupan je na portalu HRČAK:
<https://hrcak.srce.hr/clanak/450576>